

Izhaja vsak delavnik popoldne

NOVI ČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kaptoljevi ulici št. 6 — Telefon uredništva št. 50 — Telefon upravnništva št. 328

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 144.—
za pol leta K 72.—

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36.—
za en mesec K 12.—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10.—

DELAVSKI LIST

POSAMEZNA ŠTEVILKA 80 VIN.

Stanovanjska igra.

O stanovanjski bedi, o njenih posledicah ter o načinu, kako bi se dalo najbolje in najpravičnejše odpraviti to pereče socialno vprašanje, da bi bilo na eni strani bistveno odpomagano socialno šibkejšim slojem, na drugi strani pa da bi se varovale pravice hišnih posestnikov — oboje v prid splošnosti —, smo govorili že obširno. Danes bi pribili le nekatera dejstva, ki jasno osvetljujejo na eni strani smisel za smoteno delo demokratov, na drugi strani pa z bengalično lučjo osvetljujejo spekulativne nagone tistih — sicer maloštevilnih — hišnih posestnikov, ki so izgubili ljubezen do svojega bližnjega, ki jim je denar in svoj lastni »jaz« vse, tovariš-sočlovek pa nevredna šara, ob katero se še spodtakniti ne mara.

Od kar je prišla socialno politična zakonodaja v Ljubljani in Belgradu demokrat v roke, vse od tedaj nazadujemo stopnjema na tem polju javnega dela. Milijonarji, ki naj bi bili po dr. Gosarjevi naredbi tudi morali zidati lastna stanovanja, so našli pod demokratskim plaščem varno zavetje, hišni posestniki pa so se oddahnilo nemalo, ko so dobili pri oddelku za socialno politiko v Ljubljani zagotovilo, »da bo postalo vse dobro«, le potpe naj. Javna tajnost je vendar, da je odločilni organ oddelka za socialno politiko v Ljubljani, od 1. avgusta t. l. zagotavljal hišnim posestnikom v uradu in izven urada, da naj le potpe še nekaj mesecev, ker se dela v Belgradu načrt nove stanovanjske naredbe, po kateri bodo dobili hišni posestniki s 1. majem 1922 neomejeno oblast razpola-ganja s stanovanji. Ako se bo čutil dotični gospod radi tega neprijetno dirjenega ali celo razžaljenega, naj se zahvali za to razkritje tistim, ki so njegova zagotavljanja raznesli v javnosti ter tistim pregročim hišnim posestnikom, ki so že v naprej grozili podnajemnikom, da jih bodo s 1. majem 1922 postavili pod kap.

Na shodu hišnih posestnikov dne 12. t. m. v Ljubljani je predsednik g. Frelih izpovedal javno, da se je izrazil dr. Kukovec, češ, da je hotel izdati »boljšo« stanovanjsko naredbo (za hišne posestnike namreč), a je bil — prisiljen, izdati »slabšo«. In čudoma se je čutil gosp. Frelih demokratskemu klubu v Belgradu, ki se je postavil zaščitniku hišnih posestnikov dr. Kukovec po robu, zahtevajoč, da ostane pri starem in, in — da naj se ministrstvo za socialno politiko — ne ukine! To so dejstva, ki dokazujejo, kako »smoteno« delajo demokratje na polju socialne politike, kjer jim ne gre za nič drugega kot za lovljenje volivnih kalinov iz vrst hišnih posestnikov na eni, a iz krogov proletariata na drugi plati.

Kukovec ni mogel izvršiti obljub, ki so bile dane gotovim ljudem. Zato je padel v nemilost. Hišni posestniki so na svojem shodu izpovedali dovolj jasno, da »takih ljudi v bodoče tudi voliti ne bodo, ker so kakor deca, ki ne znajo voditi državne ladje«. Povedali so sicer golo resnico o vrednosti nekdanjih oboževancev in demokratskih bogov, a še slabša deca so danes tisti, ki mislijo, da bo ostal sistem kapitalističnega družabnega reda na veke.

Dne 14. t. m. pa so imeli hišni posestniki svoj protestni shod tudi v Mariboru, kjer je Frelih razgaljeval demokratsko nezmožnost. V Mariboru so gospodje napovedali v igri »protestnih« shodov, ki jo igrajo te dni po celi Jugoslaviji tudi — aduta. Ta se glasi, čujte: Radikalec! Demokratje so hišne posestnike varali, zato gremo k radikalcem, ki so za odpravo ministrstva za socialno politiko!

To je danes stališče nekaterih hišnih posestnikov. Seveda ne vseh. A četudi bi peli to pesem vsi, ne bi našla odmeva. Čas je danes tak, da nalaga imetje dolžnosti do družbe. In kdor bo skrbel predvsem za koristi celokupnosti, ta bo v marsičem omejil svoje neopravičene zahteve. Pravičnost je temelj državi in človeške družbe sploh. Ne grešimo proti njej. Bodimo njeni zaščitniki, ker edino ona je naša — varuhinja! Potem bodo prej ali slej same posebi odpadale vse politične kupčije na eni in drugi strani! — Jos. K.

Stanovanjski zakon.

Dr. Gosarjeva naredba sprejeta za celo državo.

Belgrad, 15. dec. V današnji seji zakonodajnega odbora je bil na dnevnem redu zakonski načrt za ureditev stanovanjskega vprašanja. To stvar bi bili radikalci radi odgodili, češ, da ima radikalni klub sejo in se zato ne morejo udeležiti razprave v zakonodajnem odboru, da bi pa v stvari na vsak način radi sodelovali. Toda poslanca dr. Simrak in Gjonović sta odločno zahtevala, da se dnevni red ne izpreminja, in sta s svojo zahtevo tudi prodrla.

V nato odprti razpravi je poslanec dr. Gosar predlagal, naj se sprejme v zakon člen 2. stare naredbe, po katerem se morejo okoristiti z dobrotami stanovanjskega zakona samo najemniki, ne pa tudi gospodarska podjetja. To se pravi, da morajo banke in druga gospodarska podjetja zase in za uslužbence zidati poslopja.

Minister za socialno politiko dr. Kukovec je izjavil, da bi sprejel ta predlog v svrhu, da smejo biti banke nastanjene samo v lastnih poslopih in da ne smejo odzemanj stanovanja siromašnim državljanom. Druga gospodarska podjetja je pa dr. Kukovec hotel izločiti. Končno je bilo soglasno sprejeto, da se morajo vsa bančna podjetja, zavarovalne družbe, industrijska in trgovska podjetja, ki so nastanjena v zasebnih poslopih, izseliti v roku dveh let ter nastaniti v lastnih zgradbah.

Pri členu 6. je bil sprejet popravek dr. Gosarja, da se imajo pritožbe o posameznih členih predložiti v roku osmih dni in ne v treh dneh, kakor je to določeno.

meznih členih predložiti v roku osmih dni in ne v treh dneh, kakor je to določeno.

Pri členu 9. je bila izvršena tudi izprememba, da morejo pristojne krajevne oblasti oprostiti siromašne najemnike določenega plačila 20 % pristojbine.

Pri členu 14. je bil sprejet predlog poslanca Divaca, ki se vstavi kot nov člen 14. a in po katerem rešujejo nerešena vprašanja o višini zakupa do 1. maja 1922 pristojne stanovanjske oblasti po predpisih, ki so veljali do sedaj. Po prenehanju tega zakona pa bodo vsa nerešena vprašanja te vrste reševala na isti način pristojna srezka (okrajna) sodišča, oziroma sodišča prve stopnje na prejšnjem ozemlju kraljevine Srbije in Črne gore.

Finančni minister dr. Kumanudi je predlagal, da smejo privilegije tega zakona uporabljati samo one osebe, ki so redno plačale davek za zadnje tri mesece. S tem bi se prisililo državljanke, da vrše svojo davčno dolžnost. Pri tem predlogu se je razvila razprava, v kateri so govorili poslanci Divac, Angelić, Fehim Kurbegović, Lazić, dr. Gosar in poročevalec. Predlog finančnega ministra je bil sprejet.

Po končani podrobni razpravi je bil stanovanjski zakon sprejet tudi v tretjem branju. Zanj je glasovalo 17 poslancev, proti sta bila le 2. S tem se je v bistvu razširila bivša dr. Gosarjeva stanovanjska naredba za Slovenijo na celo državo. Kaj poreda sedaj tisti, ki so svoj čas dr. Gosarja zaradi te naredbe tako ljuto napadali?

Profidraginjska naredba in davek na vojne dobičke.

Belgrad, 15. dec. Koncem današnje seje zakonodajnega odbora se je po daljši debati določil dnevni red za jutrišnjo sejo.

Kot prva točka pride na vrsto naredba o draginji, kot druga pa zakon o davku na vojne dobičke.

Volloni kabinet? Pašić hoče oditi v tujino?

Belgrad, 15. dec. Na današnjem sestanku z Ljubo Davidovićem je omenil Nikola Pašić, da so se razmere v radikalnem klubu tako poostrele, da se bavi z mislijo, odpotovati v inozemstvo. Demokratski klub je sprejel poročilo Davidovića na znanje. Ljuba Davidović je ob 12. uri odšel na dvor, kjer je kralju poročal, da mu ni uspelo sestaviti vlade z radikalci. Verjet-

no je, da bo na dvor pozvan predsednik skupščine dr. Ribar, ki bo predlagal kralju, naj po neuspeli Davidoviću in Pašiću misliji poveri sestavo vlade osebi svoje-ga zaupanja z nalogo, naj do konca decembra predloži volivni zakon, razpusti parlament in izvede volitve. V političnih krogih mislijo, da bo kralj napravil še en poskus glede sestave širše koalicije.

Mešetarija za strankarske koristi.

Belgrad, 16. decembra. (Izv.) Z ozirom na Pašićevo predvčerajšnjo izjavo, da bo dal definitivni odgovor po seji radikalnega kluba, je Davidović obiskal včeraj Pašića. Pašić mu je javil definitivni sklep radikalnega kluba, da radikalci vstrajajo pri svojih starih zahtevah in da ne morejo prepustiti ministrstva policije na noben način demokratom. Davidović je nato odgovoril, da so te zahteve za demokrate nesprejemljive in da smatra vsaka nadaljna pogajanja za odveč.

O tem svojem sestanku je Davidović popoldne poročal na seji demokratskega kluba. Po kratki debati je klub sklenil, da naj Davidović vrne kralju mandat, ker mu ni uspelo sestaviti vlade.

Takoj po seji demokratskega kluba je bil Davidović sprejet od kralja Aleksandra. Poročal mu je o toku pogajanj, o neuspehu svoje misije in mu vrnil mandat za sestavo vlade ter se mu zahvalil za zaupanje.

Po odhodu Ljuba Davidovića je kralj Aleksander pozval k sebi predsednika parlamenta dr. Ribarja, da ga vpraša za nasvet. Dr. Ribar je svetoval kralju, da naj še enkrat poskusi posredovati. Kralj je nato

pooblastil dr. Ribarja, da on posreduje med radikalci in demokrati in skuša doseči sporazum.

Dr. Ribar je takoj nato sklical sestanek zastopnikov radikalcev in demokratov. Med drugimi so bili na seji, ki je trajala od 6. do 8. ure, od radikalcev Pašić, Aca Stanojević in dr. Laza Marković, od demokratov Ljuba Davidović, Svetozar Pribičević in dr. Gregor Žerjav. Na sestanku ni prišlo do sporazuma in do drugega sklepa, kot da se ti zastopniki sestanejo še enkrat tekom današnjega dne.

V parlamnetarnih krogih se situacija, v kolikor se tiče ponovne koalicije demokratov in radikalcev ne presoja ravno pesimistično. Vse to neprestano mešetarenje za to ali ono ministrsko mesto se splošno obsoja, kar jasno dokazuje koristolovstvo današnjih vladnih krogov. Tako demokrati kot radikalci bi hoteli izkoristiti sedanjo krizo in dobiti čim več, zato se posvetojujejo. S tem kupčevanjem so sila nezadovoljni muslimani in slovenski samostojneži. Obe stranki sta stopili v vlado iz edinega namena, da se okoristijo, zato pa jim sedaj ni prav, da jih pri sedanjih pogajanjih niti radikalci niti demokrati ne upoštevajo.

Brennberg blizu mesta. Jutri pa se bo glasovalo še v devetih okoličanskih vaseh. Glasovi se bodo seštevili v soboto in bodo najbrže še isti dan razglašeni rezultati glasovanja.

»Novi čas« v vsako hišo!

Finančni odbor brska račune...

Belgrad, 15. dec. Finančni odbor narodne skupščine je imel danes dopoldne sejo, na kateri se je razpravljalo o poročilih petega finančnega odseka, namreč o proračunih ministrstev za javna dela, za promet in za pošto ter brzojav. Proračuni vseh teh ministrstev so bili zmanjšani za okoli pet milijonov dinarjev. Zatem se je zahtevalo, naj se pozove v odbor minister za promet, da se izjavi o dodatku 20.000 dinarjev, ki ga po pogodbi z državo prejema pomočnik ministrstva za promet in do katerega po ustavi ni upravičen. Zatem je bilo predloženo poročilo o naših komisi-jah, ki se nahajajo v inozemstvu in svrhu izvršitev mednarodnih pogodb. Kot zastopnik predsedništva vlade je prisostvoval seji šef kabineta, ki je poročal o pres-biroju. Dr. Sečurov in Voja Lazić sta določena, da predložita odboru poročila o državnih avtomobilih.

Kakor je videti, finančni odbor parlamenta vendarle brska po raznih računih o ogromnih državnih izdatkih. Celo zloglasne avtomobile raznih ministrstev bo vzel v pretres. Vprašanje je le, kaj in koliko se bo moglo in hotelo najti.

Kraljev protest.

Budimpešta, 15. dec. Madžarska vlada objavlja besedilo protesta, ki ga je razkralj Karl poslal vladi o priliki izgube prestola in svoje odstranitve iz dežele. Protest se glasi: Izjavljam, da je sklep narodne skupščine, storjen pod pritiskom in silo inozemstva, ki veli, da nimam pravice do prestola, v zmislu madžarske ustave in madžarskih zakonov neveljaven ter protestiram proti njemu. Vzdržujem vse svoje pravice, ki mi pristojajo kot madžarskemu apostolskemu kralju, ki je kronan s Stefanovo krono. Protestiram proti postopanju madžarske vlade, da me je na podlagi sklepa poslaniške konference izročila poveljniku donavske flotilje, ker imam kot Madžar v zmislu madžarskih zakonov neizpodbitno pravico prebivati na madžarskem ozemlju. — Tihany, 1921. — Karl m. p.

Bajka ali resnica?

Linz, 15. dec. »Tagesp.« poroča, da je tamkaj pred kratkim aretirani M. Marinković, ki se je udeležil atentata na kralja Aleksandra, identificiran kot Ignac Moser iz Oberrohrdorfa pri Kremsu ob Donavi. Med zaslišanjem je priznal Moser, kakor poročila list, da je zagrešil več tatvin in drugih prestopkov in je priznal, da je bil udeležen pri atentatu na kralja Aleksandra ter da je atentat vprizorila komunistična stranka, kateri je Moser že dolgo pripadal. Komunisti so znali vriniti svojega pristaša Moserja kot gojenca v jugoslovansko podčastniško šolo v Belgradu, kjer je mogel pomagati »manuelnim zaročnikom«. Ko se je atentat ponesrečil, je pripravljeni avtomobil prepeljal pet glavnih zaročnikov preko Zidnega mosta v Avstrijo.

=====

Januarja meseca

začenja izhajati

Socialna misel

mesечna revija, ki bo pod uredništvom

dr. A. Gosarja

prinašala v moderni, poljudni in kratki obliki članke o aktualnih, socialnih, kulturnih in političnih vprašanjih.

Revija odgovarja nujni potrebi po orientaciji naših krogov v sedanji dobi.

Dobrodošla bo zlasti tudi izobraženemu delavstvu!

Cena na leto 100 K.

=====

Širite „NOVI ČAS“

Ljudsko glasovanje v Šopronju.

Budimpešta, 15. decembra. Iz Šopronja poročajo, da se bo glasovanje vršilo tudi še danes. Glasovanje bo danes ob 14. končano. Glasovalo se je tudi že v vasi

Kmetijski svet.

Belgrad, 15. dec. Kmetijski svet ima stalno svoje seje ter sodijo, da bo končal svoje posle v določenem roku. Na današnji dopoldanski seji je poročal Prochazka o kmetijskih kreditih. Zatem so bili izvoljeni odbori za agrarno reformo, ki imajo povodom referata predložiti tudi tozadevne resolucije.

NOVI PREDSEDNIK ŠVICARSKE REPUBLIKE.

Bern, 15. dec. Zvezna skupščina je danes izvolila zveznega svetnika Haaba za švicarskega zveznega predsednika ter Schaurerja za podpredsednika zveznega sveta.

Politični dogodki.

+ Volivna prognoza. Z ozirom na dejstvo, da v Belgradu govore o neki volivni vlačci, ki naj izvede nove volitve, razpravlja današnja »Jugoslavija« o tem, kako bodo volitve na Slovenskem izpadle. Mi le beležimo. O socialdemokratskih piše: »Slovenska socialnodemokratska stranka je od preobrata pretrpela akutno krizo vodstva in programa, tako, da je danes na tleh. Njeni voditelji izpred vojne so izgubili vero v delavstvo samo, tako, da ni bilo moči misliti na resno in postopno organizatorično politično delo, kakoršnega so bili pred vojno vajeni. Za socialdemokratsko stranko so danes izgubljeni veliki revirji industrijskega delavstva, izgubljeni so tudi tisti malomeščanski in uradniški krogi, ki so pred vojno oboževali tihin in Antona Kristana, od katerih je prvi izgubil vsak polet in politično uvidevnost, drugi pa se je podal na opolzko pot bankarskih kupcij in veleposredniškega upraviteljstva.« — O samostojnežih proročuje: »Samostojna kmetijska stranka je izgubila velike simpatije. Obečalo se je veliko, kmet pa je tisti stan, ki največ upa in ki najprej izpregleda. Naj bo dobro ali slabo, tisto delovanje njenih voditeljev v vladan in v parlamentu nima razumevanja med širšimi masami samostojne kmetijske stranke. Zadnje kravje kupčije pa so stranki dale končni udarec.« — O demokratskih pravi, da »razpolagajo z obširnimi gmojnimi sredstvi, z razsežnim tiskom in celo s neomajanimi glasovi trgovskega sveta. Uradništvo, ki je bilo njena dosedanja dčmena, ji je obrnilo hrbet. V isti meri, kakor so velika njena gmojna sredstva, pa so nakopičeni grehi, s katerimi se je obložila v dolgih mesecih pokrajinskega in vladnega gospodstva.« — Zanimiva je konstatacija, da bo pri prihodnjih volitvah šlo za nadvlado med takozvanimi naprednimi strankami, med kakoršne šteje narodne socialce, socialdemokrate, komuniste, samostojneže in demokrate. — Zanimiva je ta naprednost in lepo se časti med seboj ta napredni duh, ki v resnici ni drugega ko kup praznih svobodomiselnih fraz. Fotografija tega naprednjaštva med katero se štejejo tudi narodni socialci, je podana po označbah »Jugoslavije« o demokratskih, socialdemokratskih in samostojnežih.

+ Mi in Bolgari. Bolgarska vlada je zaprosila po svojem poslaniku našo vlado, da dovoli otvoritev bolgarskega konzulata v Zagrebu. Glede tega naša vlada še ni sklepala.

+ Amerika in Bolgarija. Novi diplomatski zastopnik ameriških Zedinjenih držav na bolgarskem dvoru, Karl Wilson, je izročil bolgarskemu kralju svoja poverljiva pisma.

+ Prevrat v Albaniji. V Tirani se je izvršil prevrat. Vlade so se polastili uporniki, ki stoje pod vplivom Italije. Vodstvo nove vlade je prevzel Hasan beg Prištec. Prevrat je zadel med prebivalstvom na najodločnejši odpor in je beg Prištec vlado hitro zopet odložil in s svojimi pristaji pobegnil. Vlado je začasno prevzel bviš ravnatelj pošte in brzojava hidrožen Kosturi iz Korče z več drugimi uradniki. Nasprotniki Hasan bega Prištea se z oboroženo silo bližajo Tirani. Zmorda v državi je popolna. To hoče Italija izkoristiti v to svrhu, da bi dobila protektorat nad Albanijo. Komisija zveze narodov se zaradi zmed in nezadostne varnosti pripravlja na odhod iz Albanije, preden je dovršila svojo nalogo.

+ Irška. Ob otvoritvi angleškega parlamenta dne 14. t. m. se je kralj v svojem priložnem govoru z zadovoljenjem spominjal sporazuma med Anglijo in Irsko in željal, da bi ta sporazum na obe strani prinesel najboljših sadov. Ministrski predsednik Lloyd George je naglašal, da je Irška sedaj povzdignjena na dominijske britanske države ter je kot taka prevzela vse pravice in dolžnosti. Ulstru se ohranilo njegove pravice. Ulsterski ministrski predsednik Craig je izjavil, da Ulster pogodb z Irsko ne priznava ter da se je nad njim izvršila sila.

+ General Brusilov o Rusiji. Dopisnik »New York Herald« je imel pogovor z ruskim generalom Brusilovom, v katerem se je Brusilov naodločno izjavil proti

vsaki intervenciji od zunaj. Ruski narod si mora sam priboriti tisto svobodo in državno obliko, ki si jo želi. O svojem razmerju nasproti sovjetski vladi je Brusilov izjavil, da on ni komunist. Nikakor pa ne želi, da bi se vrnil caristični režim, ker smatra, da se monarhistična doba v Evropi sploh bliža svojemu koncu. Zato bi bilo pogrešno, ako bi Rusija napravila korak nazaj. Rusi žele federativno-republikansko državno obliko pa zgledu Združenih držav, katere oblika bo prej ali slej zmagala po vsem svetu. Koncem pogovora je Brusilov še enkrat naglasil svoje prepričanje, da ostane narodna dedščina Rusije nedotaknjena, ker sta življenjska sposobnost in zdravje ruskega naroda še nedotaknjena.

Dnevni dogodki.

— † Škof Jakob Trobec. V St. Paulu v Ameriki je umrl velezaslužni slovenski ameriški škof v pok. Jakob Trobec. Največ je deloval kot župnik pri sv. Neži v St. Paulu, katero župnijo je bil sam ustanovil in ji otvoril tudi šolo. Za škofa je bil imenovan leta 1897. N. v m. p.

— Novi povišani tarifi na železnicah. Dne 1. januarja 1922 bi imel stopiti na železnicah v veljavo nov povišan tarif. Ker pa v prometnem ministrstvu vladajo tehnične težkoče, se tarifi 1. januarja še ne bodo povišali. »Tehnične težkoče« v ministrstvu so topot izjemoma dobrodošle.

— Za rezerviste. Poslanca SLS Stanovnik in Brodar sta 15. t. m. posredovala pri vojnem ministru za tiste rezerviste, ki se ob zadnji demobilizaciji vsled napadnih vesti v časopisu niso prijavili vojaški oblasti. Minister je odgovoril, da ti rezervisti ne bodo kaznovani, da pa morajo na orožne vaje. Tudi za vojaške novince, ki morajo tik pred Božičem k vojakom, se je pognil poslanec Sušnik, kakor smo poročali. Ko smo mi pisali o tem, nas je »Jutro« opsovalo s protidržavnimi elementi. Danes pa isto »Jutro« poroča, da so njegovi napredni samostojneži tudi pricapljali za nami v isti zadevi in jih nič ne zmerja. Zmerjati je dovoljeno le klerikalce...

— Vsega učiteljstva v Jugoslaviji je 18.000.

— Nezakonskih otrok je v celi državi 16.014. Nezakonski otroci iz Hrvaške in Slavonije tu niso prištet. Najmanj nezakonskih otrok je v Bitolskem okrožju, največ pa na Slovenskem. Slabo znamenje za slovensko moralo!

— Usoda kmetске proletarke. V svoji osamelosti in bedni koči na Moravski gori je zmrznila 60letna kočarica Marija Jevšek. Našli so jo mrtvo. Reva ni imela ne postelje ne odeje ne kuriva ter je lačna in oslabljena zmrznila v lastni koči.

— Invalidski dokumenti. Odeljenje socialne politike pokrajinske uprave v Ljubljani razglasa sledeče: Ker so bili v času od 1. septembra t. l. dalje ponovno pregledani vsi vojni in vojaški invalidi v vsej državi in je bilo vsakemu izročeno od pregledne komisije posebno potrdilo o invalidnosti, preneha s 1. januarjem 1922 veljavnost vseh dosedanjih invalidskih dokumentov (izvid nadpregleda, Plačilni nalog [Zahlungsauftrag], Invalidska knjižica, Platežni nalog, od italijanskih oblasti izdani »Libretto personale«) in veljajo od tega dneva dalje edinole sledeča izkazila: 1. Za stalne invalide »Invalidsko uverenje« ali »Invalidsko izpričevalo«; 2. za one, ki jim je bila invalidnost priznana le začasno, »Privremena objava« ali »Začasna objava«; 3. za one, ki so se prijavili k pregledu, a jim ni bilo priznano obsežnejšega vojnega oziroma vojaškega invalida, »Rešenje«. Te tri vrste dokumentov so izdajale na tiskanih obrazcih (1/4 pole) edino pregledne komisije pri komandah vojskih okrogov; 4. za invalide prejšnje srbske vojske in dobrovoljce-invalida je poleg navedenih dokumentov veljavno tudi še »Rešenje prvostopenega suda v Beogradu«. Opozorjamo vse urade, javne in dobrodelne korporacije na to, da ni več smatrati invalidom onih oseb, ki bi se izkazale z drugimi dokumenti od katerekoli oblasti.

— Velike tatvine v Belgradu. Te dni je bilo v Belgradu okrađenih več zasebnikov. Tako je bilo Olgi Barlovič ukradenih dragocenosti v veliki vrednosti, razen tega večja vsota denarja in več obveznic zanjega državnega posojila. — Vseučiliškemu profesorju Jovanu Zvijoviću je bilo istotako ukradenih mnogo dragocenosti in znatna vsota denarja.

— Nevarno tuje blago. V splitski »Novi Dobil« opozarja nekdo na neovirani uvoz tujega blaga v našo državo, ki ga ne dosega prepoved o uvozu tujega luksuznega blaga, dasi se da med najnepotrebnejše, najdražje in najškodljivije predmete te vrste. A to so razne tuje »artistke«, ki se producirajo po kabaretijski širom države in ki dejansko niso drugega nego najnižja usodina dunajskih, budimpeštanskih, bukareških in kdove katerih drugih ulic. Na te ženske zapravlja jugoslovansko moštvo svoje in svoje družine imetje, zdravje in srečo. Split, Zagreb, Sarajevo, Belgrad,

celi Srem in Slavonija so preplavljeni s tem malopridnim blagom, ki ima svoja gnezda po kabaretijskih.

— Protikapitalistične demonstracije v Ohridu. Za izkoriščanje ribolova na Ohridskem jezero, ki je velebogato na izvrstnih ribah, je dobila koncesijo kapitalistična družba »Ohrid«. Vsled tega je zelo oškodovan velik del tamošnjega prebivalstva, ki se je preživljal z ribolovom. Ohridčani so te dni priredili javen protestni shod in nato velike demonstracije po ulicah, ob katerih so opustošili poslovne prostore družbe »Ohrid«.

— Preganjanje komunistov. V Sarajevu so zaprli uradnika Milana Jukića, ker je razširjal komunistične spise in tudi sicer delal komunistično propagando.

— Prvo sklicanje novega zagrebškega občinskega sveta se bo vršilo, kakor poroča »Agr. Tagblatt«, dne 19. t. m.

— Moderna morala. V Zagrebu je žena nekega brivca naznanila svojega moža zaradi mnogoženstva. Ona je njegova zakonita žena in ima z njim dvoje otrok; razen nje pa vzdržuje mož še tri druge ženske, s katerimi ima tudi otroke. Pri zaslišanju so vse tri priče izjavile, da niso nič ljubosumne in da so z brivcem popolnoma zadovoljne, ker jim redno plačuje vzdrževalnino.

— Ko pišete o Božiču svojim znancem in prijateljem, se spomnite Primorcev in Korošcev in kupite božične razglednice Sl. Straže. S tem pokažete vsaj nekoliko zanimanja za žalostno usodo Vaših bratov. Nadrobno se razprodajajo v prodajalni KTD (Ničman) in v trafiki ge. Modić v Kopitarjevi ulici.

— Gibanje dimnikarskih pomočnikov na Hrvaškem. Minolo nedeljo se je vršilo v Zagrebu zborovanje dimnikarskih pomočnikov. Razpravljali so največ o prenovi dimnikarskega statuta v tem zmislu, da koncesija po smrti kakega mojstra ne preide na njegove dediče, ampak se oddaj po svobodnem razpisu ali pa bodi dimnikarska obrt sploh popolnoma svobodna; nekateri so bili za to, da se organizacija preosnuje na zadružni podlagi, tretji pa za to, da se dimnikarska obrt podpravi. Do končnoveljavnih sklepov ni prišlo in se bo posvetovanje nadaljevalo.

Ljubljanski dogodki.

Ij Družba sv. Elizabete. V najhušji vojni stiski l. 1918. se je kot posestnica Vincencijeve družbe ustanovila v Ljubljani Elizabetna družba gospa in gospodičen. Kmalu so se ustanovile podružnice po vseh ljubljanskih farah in tudi v Trzinu, ki so razdelile med revče doslej blizu 100.000 kron. Družba je imela te dni svoj občni zbor, kjer je sprejela nove sklepe za bodoče delo na polju krščanske ljubezni do bližnjega. Eog daj obilo blagoslov!

Ij V dobro zakurjeni dvorani Ljudskega doma se vrši v nedeljo dne 18. dec. ob pol 20. uri proslava desetletnega obstoja Ljudskega odra. Celoten igralski zbor nastopi v Finžgerjevem »Divjem lovcu«. — Zal, moramo poudarjati, da je dvorana zakurjena. Razmere so za enkrat v Ljudskem domu take, da je mogoče dvorano temperirati samo z velikimi stroški. Ker želi Ljudski oder ta večer svojim prijateljem pripraviti v vsakem oziru prijeten večer, zato se tudi tega troška ne strši. — Predprodaja vstopnic vsak dan od 12. do 13. in od 17. do 19. ure v II. nadstropju Ljudskega doma in na dan predstave celi dan.

Ij K reševanju stanovanjskega vprašanja. Kakor poročajo iz Belgrada, se na celo državo razlegne stanovanjska narečja po zamisli dr. Gosarja. Banke, podjetja in posamezniki, ki razpolagajo z zadostnim premoženjem, morajo nemudoma začeti zidati hiše zase in svoje uslužbence. Vse predlogo se je ta stvar zavlačevala, a boljše sedaj nego še kasneje. Toda na nekaj treba opozoriti: Ako naj naredbe za odpravo stanovanjske stiske res kaj zaležejo, potem naj se skrbijo za to, da se novi in stari prostori v prvi vrsti res porabljajo za družinska stanovanja, ne pa za razne kupčijske in t govske obrate. Ti obrati kljub pomanjkanju stanovanj rastejo tudi v Ljubljani kakor gobe po dežju in vedno bolj izpodrivajo družinska stanovanja. Človek se mora čuditi, da v teh časih, ko trgovci toliko tarnajo nad carino in drugimi davki ter ovirami, ki da jim ne dajo živeti in jih tirajo v obup — vse dere v trgovino in se vsem dobro godi, dočim morajo ostali delavni sloji stradati. Ako pojde tako naprej, bo kmalu več ljudi živel od trgovine t. j. od tujih žuljev nego od svojih in potem bo prišel polom. Ni čuda, da draginja tako nezmiselnost raste, ko hoče vedno več ljudi živeti — in to dobro živeti — od trgovskega dobička. To so nezdružive razmere, katerim je treba energično zastaviti pot. Eno sredstvo v to svrhu bodi prepoved proti otvarjanju novih obratnih prostorov. Vajnejše je za splošnost, da dobi stanovanje delavna družina, nego da se otvori kakorlenkoli nov dobičarski obrat.

Ij Knjižgovoški tečaj. Prijava za ta tečaj, ki ga priredi »Prosveta« frančiškanske

župnije, se sprejemajo še do 24. t. m. vsak dan dopoldne v župnijski pisarni in zvečer od 6. do pol 7. ure v poslovodstvu »Prvega delavskega konsumnega društva« na Kongresnem trgu.

Ij Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo s sedežem v Ljubljani, pozivlja svoje člane, ki bi imeli nekaj prostih popoldanskih ur, da se priklase med 6. in 8. uro zvečer v društveni pisarni Sv. Petra česta št. 12 in prevzamejo proti nagradi društveno delo.

Ij Ljubljanska »Dolarska princeznja«. Kam zaveje mamoni ljudi, priča ta le slutnja: Hči ljubljanskega dežnikarja gdč. Marija Mikusch se je počela z iztihatapljanjem dolarjev. Pri tem je bila za ačena in obotljiva na 6 mesecev zapora. Sedaj je gdč. M. Mikusch izdala tudi svoje skrivce. Povedala je namreč, da je delala svoje nedovoljene kupčije v zvezi z ravnateljem Kreditnega zavoda Reichom in ravnateljem banke Jugoslavije Fischerjem. Preiskavi je uvedena.

Naša društva.

d Moste pri Ljubljani. V nedeljo dne 18. t. m. ob 4. uri popoldne se vrši v Ljudskem domu predavanje JSZ. Ob 5. uri se nato vrši igra. Vabljeni vsi!

d Vrhnika. Vrhničani, kam 31. decembra? V Rokodelski dom, kjer priredi društvo rok. pomočnikov in Orli Silvestrov večer z izbranim in bogatim sporedom. O polnoči alegorija. Vstopnina 2 dinarja. Začetek ob 8. uri. Na svidenje!

d Šenipetersko prosvetno društvo ima v ponedeljek dne 19. t. m. ob pol 8. uri zvečer svoj redni občni zbor s kratkim predavanjem in običajnim dnevnim redom. P. n. člane in članice vabimo, da se občnega zbora polnočestvilo udeležijo.

d Šentjakobska prosveta. V nedeljo, 18. t. m. ob šestih zvečer bo zanimivo skioptično predavanje. Predaval bo g. kanonik Ivan Sušnik.

d Prosveta Krakovo-Trnovo. Danes ob pol 8. uri zvečer III. redni sešatek Prosvete. Predava g. Fr. Smodej o zelo aktualni temi. Vsi člani vabljeni. Po sestanku važna odborova seja.

d Orel Krakovo-Trnovo. V soboto zvečer ob pol 8. uri redni fantovski večer z zanimivim predavanjem. Obvezen za vse brate. — V nedeljo dne 18. t. m. ob 10. uri dop. važna odborova seja. Vsi polnočestvilo!

Gospodarstvo.

= Načrt, po katerem bi se zadušila industrija. V časnikih smo že čitali, da se namerava osnovati veliki anglo-francoski-ameriški trust za dobavo robe Ruski ter za izkoriščanje njenega prirodnega bogastva. Načrt za izkoriščanje Ruske je bil izdelan v Moskvi pri posvetovanju z zastopniki nemške velike industrije pod predsedstvom Radkova. Temelj načrta je z malo besedami povedano: Kapital in sirovine bodo dale Francoska, Angleška in Amerika. Kvalificirano delo (delavce in inženirje) bo dala Nemška. In Ruska bo dobivala gotove izdelke.

= Delniška družba avstrijskih sladkornih tvornic je imela te dni v Pragi svojo deseto sejo. Pokazalo se je, da je čistega dobička 1.330.750 čs K, od katerih se izplača 5 odst. dividende in 7 odst. superdividend, vsega skupaj 480.000 čs K, rezervnemu zakladu 65.686 čs K, tantjem 104 tisoč 805 čs K, za davčno rezervo 250.000 čs K, zakladu za izmenjavo strojev 400.000 čs K, na nov račun 55.945 čs K. V upravnem svet sta bila izvoljena B. Steiner iz Prage in A. Dreger iz Hlumca.

Raznoterosti.

r Stavka nemških kmetov v češkoslovaški republiki. Kakor poroča »R. Z.«, so nemški kmetje v Čehih stopili v stavko, ker se ni vzela v ozir njih gospodarska zabava. Po nasvetu stavkovnega odbora niso dva dni dali nobenega mleka svojim odjemalcem razen bolnici, bolnikom, drobnim deci in doječim materam. V nekaterih mestih in trgih je bilo zaradi kmetijske stavke veliko pomanjkanje mleka, kar se razume samo ob sebi.

r Noblova oblečnica. Dne 10. t. m. je minilo 25 let, kar je umrl slavnosti švedski kemik Alfred Nobel v San Remu. Prvič so znano Noblovo nagrado naklonili pet let po njegovi smrti 10. dec. 1901, tako da danes tudi obhaja svojo dvajsetletnico. V denarju so iz njegove ustanove razdelili že več ko 12 milijonov v 105 nagradah, od katerih so največ dobili Nemci (24), najmanj pa Rusi (1), Poljaki, Škoti in Indijci. Tudi štiri ženske so bile odlikovane z Noblovo nagrado. Od Slovanov sta bila obdarjena samo 2, dasi je bilo že samih Čehov več predlaganih (svoj čas Vrhlicky, letos Masaryk in Jirasek itd.).

Izdaja konzorcij »Novega Cas«
Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar
Irska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.